САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ УЛУУЬУН ХАҺЫАТА

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 137 (7522) ✦ Сэтиннии 18 күнэ. Чэппиэр ✦ Сыманата 25 солкуобай

Депутакка кандидаттар регистрацияланнылар

Саха Республикатын Сокуону таһаарар Мунньаҕын (Ил Түмэн) палататын быыбарыгар Илин-Хаҥаластаах 9 №-дээх быыбардыыр уокурук комиссиятын мунньаҕа сэтиннии 16 күнүгэр Майа сэлиэнньэтигэр буолла. Мунньаҕа комиссия председателэ И. И. Осипов салайан ыытта.

Мунньах бу уокуруоҥа туруоруллубут депутакка кандидаттар документуоннарыын көрөн дьүүллэһэн баран, депутакка кандидаттарыынан маннык кандидатуралары регистрациялаата:

1. Илларионов Афанасий Петрович—1942 с. төрөөбүт, Саха Республикатын Президенэ сүбэтигэр үрдүк үөрэхтээх юрист. Чурапчы ороһуонун быыбардаччыларын холбоһугун мунньаҕынан туруоруллубут.

2. Охлопков Филипп Гаврильевич—1941 с. төрөөбүт, журналист, «Коммунист» хаһыат общественнай редактора. Төҥүлү сэлиэнньэтин быыбардаччыларын холбоһугун мунньаҕынан туруоруллубут.

3. Платонов Юрий Егорович—1941 с. төрөөбүт, «Саха концерт» государственнай холбоһук вокалистсолиһынан үлэлиир, ону таһынан Культура уонна искусство министиэрэ эстрадный-цирковой отделениеҕа сэбиэдиссэйдиир. Наахара нэһилиэгин Хоҥо бөҕүөлэгин быыбардаччыларын холбоһугун мунньаҕынан туруоруллубут.

4. Архипов Николай Егорович—1938 с. төрөөбүт. Көҥүл профсоюзтар республикатааҕы холбоһуктарыгар сүбэһитинэн үлэлиир, үрдүк үөрэхтээх экономическай наука кандидата. Павловскай бөҕүөлэгин быыбардаччыларын холбоһугун мунньаҕынан туруоруллубут.

Ф. ТИМОФЕЕВ,
уокуруктаах комиссия председателин солбуйаччы.

Кэхтии буолбатах, суолу тобулунуу

Улууска тыа хаһаайыстыбатын бүгүҥнү туруга

Тыабыт хаһаайыстыбатыгар—кэхтибэт суолу тобулунар. ыарахаттары үтүрүйэн иннинэ диэки сыҕарыйыыны көрүнэр кэм. Аасыт кэми барытын саба быраҕан сыыһа, таба диэбэкпэ, көмөтүнэн сыанналаан, үчүгэйин сүөгэйдэн ылан, саха айылаҕа тирэх-кэмэ буолбутун аҥаран салгыы туһаайар, уустук кэмнэри даҕаны тумнубакка сыанаҕа быһар, толкуйдуур кэм.

Саха сиригэр сүрүннээн, нэһилиэктэр территорияларынан бөлүөстэах коллективнай-табаарыстыбалар баһыйар буоллулар. Хрущевтар үрдэлиннилэр, республикаҕа 55 эрэ совхоз диэн аатталаччы хаалла. Баһыйай хаһаайыстыбалара 2579-ка тиийдилэр. Биһиги улууска совхоһунан соҕотох «Мутудай» сылгы завода арыыланан олорор. Маннык сылгы заводтара республикаҕа бэҥиэйэхтэр эрэ. Улууска 241 баһыйай хаһаайыстыбатын түмэр 9 ассоциация нэһилиэктэр территорияларынан тэриллибит. Тыа хаһаайыстыбата маннык аралс структураларыынан дылы түҥүктүө. Бу — кэхтии буолбатах, суолу тобулунуу сыла.

Быйылгы дьыл тыа хаһаайыстыбатыгар эмиэ чэпчэлгэ суох буолла. Кураан анаардаах улуус 24304 тонна оттоох кыстыгы булла. Итиннэ 47 эбэно (500-чэкэ кийи) 6068 тоннаны 8-7 туора улуустарыгар көһөн тиийэн оттоон бүдүннэ. Миэстэҕэ оттообуттара Болутур, Соловьев, аллаас эмэрдэхтэртан Хатылы нэһилиэктэрэ чаһынайдыын-табаарыстыбалардыын таһаарылаах үлэни көрдөрдүлэр. Сиидэс күөх маассатын баламнаһын, үгүү хайа да сыллардаах ардыах—1838 тонна Аасыт сылларга 12—14 тыс. тоннаҕа тиийэрэ. Маны сэргэ баара-суоҕа 413 тонна соломо престэниэ.

Туорахтаах культуралары 3008 гектарга ыспыттан, кураанаан хаалан, 813 гектара оттуу ылылынна. Итиннэ 2195 гектартан бүрдүк хомулунна. Гектар ахсыттан ортотуунан 12,2 центнер үүнүү ылылынна. Сорох хаһаайыстыбаларга 13,9—15,6 центнергэ тиийдэ. Хортуоппуй 48,7 гектарга олордуллубututтан, 331,8 тонна валовой үүнүү хомулунна, гектар ахсыттан 68-тыы центнер буолла. Аасыт сыллары кытта тэҥнэтэхххэ, көрдөрүү сэмэй. Ол эрээри бу салааҕа биири бэлиэтиир сөп: хортуоппуйу үүнүүрүнэн урукку өрүгэр сүрүннээн икки хаһаайыстыба дьарыктанан кэлбит буоллаҕына, билигин 7 хаһаайыстыба олордунар. Балар ылсан олохтоохтук идэтийиэхтэрин наада этэ. Хаппыыстаны үүнэрэр биир хаһаайыстыбаваххэйт. Мындаҕаайыта эрэ. Быйыл гектартан 115-тии центнер хаппыыста үүнүүтэ ылылынна. Итиннэ эмиэ манна соҕотох кийи, пенсионер М. М. Дьячковскай, 2 гектарга ыһыыннан, 11,5 тоннаны нэһилиэннэҕэ атыыга таһаарда. Соҕотох кырдьаҕаска —астык түмүк.

Сир реформатын хамсаһыыта таһаарда. Чаһынайдар уонна баһыйар сири оҥостуулуу уонна күрүөлэһиини балачча ыытар буоллулар. Аҥардас быйыл сайын 150 км күрүө тутулунна, 33 гектар ходуһа туҥарыллан оҥоһулунна, 122 гектар баһыына солонно. Падэрэйчит күүһүнэн 250 гектарга бырайыактаах үлэлэр толорулуннулар.

Сири кытта үлэни туһсаран, кэҥэтэн сүөһү иитиитин туруктаах базатын оҥостуу, ордук биһиги күрдүк хураанныыр улууска, тыын суолталаах. Ыраах сүөһүнү, сылгыны ахсаан өрүтүнэн сарбыйбат сорук турар. Быйыл 24500 ынах сүөһүнү, 11000 сылгыны кыстатарга тастан 11 тыс. тонна от тиэллэрэ турар. Күн бүгүн Бэстээххэ кэлбит 621 тонна оттон 450 тонната миэстэҕэ аҕалылынна. Алдан Селигдар станцыяттан 3460 тонна оттон 80-тан тахса тонната ылылынна. Бу ороскуоттар аҕара улахаттар. Намтан, Хаҥаластан аҕаларга биир автомашина этэ 350 тыс. солк. буоллаҕына, Селигдартан аҕаларга 1 мил. 200 тыс. солк. буолар. Итиннэ от бэйэтин атыытын эбэн кэбис. Кредита туһаныы 1,5 млрд. солк. тиийбит буоллаҕына, итиннэ улахан ангара тиэйэртаһар үлэлэргэ - ороскуоттаана. Оттон сыл тоҕус ыйыгар сылгы завода уонна 10 табаарыстыба үүттэн эттэн 544 мил. солк. киллэрилиннит буоллаҕына, уонкай ороскуот 689 мил. солк. тиийэр. Толоон, Чыаппара, Субуруускай аатынан табаарыстыбалар ночоотторо 30—40 мил. солк. тэҥнэстэ. Кредит хабалаах бырыһыана хаһаайыстыбалары монгнуруттаһыҥна тиэрдэр буолла.

Туох да диэбит иһин, харгыс буолар ыарахаттары аахсьыбыт үрдүнэн, бүгүн уйгубут-быйаҥмыт төрүүгэр —сири туһаныыга тосту эргиллиэхэх үлэни ыытарбыт наада. Сири оҥоруу урутаттан туруорулуохтааҕын эпитинэн хаммытынан биллибит. Сыл ахсын көнөк оттоон, атыытыгар умнаһан туу булбуппут, оҥорбуппут сыыһа туора «дьэдьэлэргэ», атын хаһаайыстыбаларга, куду анныыллар. Кэмтэн, туохтан да туулуга суох үлэлиигэ бэйэ сиригэр-уотугар дьиҥ хаһаайыныы сыһыаны үөскэтиэххэ. Онтон ураты эпититтэх сорук биһиги күрдүк тыа хаһаайыстыбатын улууһутар суох.

Василий ЧИЧИГИНАРОВ.

БЫЫБАРДАРЫ КӨРСӨ

М. Д. ГУЛЯЕВ—ДЕПУТАККА КАНДИДАТ

Б. дь. сэтиннии 16 күнүгэр Саха Республикатын Сокуону таһаарар Мунньаҕын (Ил Түмэн) үөһээнги палататын быыбарыгар 33 №-дээх Чурапчытааҕы быыбардыыр уокурук комиссиятын бу уокуруктан депутакка кандидатынан **Гуляев Михаил Дмитриевичи**—1956 сылларахха төрөөбүтү, саханы, үрдүк үөрэхтээҕи, Омскайдааҕы физкультурнай институту бүтэрбити, Чурапчытааҕы республиканскай спортивнай орто интернат-оскуола директорынан үлэлээччини, депутакка кандидатынан Чурапчы улууһук быыбардаччыларын холбоһугун мунньаҕынан туруоруллубуту регистрациялаата.

Эмиэ бу быыбардыыр уокурукка «Якутводмелиорация» Чурапчытааҕы ПМК-тын үлэһиттэрин мунньаҕынан туруоруллубут «Леноводстрой» холбоһук генеральнай директорын Игорь Георгиевич Гаврильевы ойоохуҥнаах илии баттааһыны хомуйуу салгыы бара турар.

Куоласкын ким иһин биэриэххиний?

Саха Республикатын Президенэ Михаил Николаев уонна Нерюнгри куорат дьаһалтатын баһылыга Эдуард Эстерлейн Саха сиригэр бастакынан 14 №-дээх Саха сиринээҕи быыбардыыр уокурукка Российскай Федерация Федеральнай Мунньаҕын Федерациятын Сэбиэтин депутатыгар официальнайдык регистрацияламмыт кандидаттарынан буоллулар. СР быыбар иилиҥ комиссията инициативнай бөлөхтөр киллэрбит документуоннарын көрөн баран, сэтиннии 5 күнүгэр кэлиэхтэрин регистрациялыыр туһунан уураахтаах ыыппыта.

Илии баттааһыны линиэтигэр быыбар туһунан Балаһыанньаҕа көрүллүбүттээҕэр ланга эмиэ быыбардаччы илии баттааһына баара бэлиэтэнэ. Билигин регистрацияламмыт кандидаттар агитациялаах үлэни саҕалыыр бырааптаннылар.

Эмиэ бу уокурукка туруоруллубут Саха Государственнай университетын профсоюзун адъэр салайаччыта М. Местников сөп буолар. Ахсаанаах илии баттааһыны уонна бары көрдөөбүт документуоннары бэлэмнээтэ.

СНА.

АЯМ федеральнай тугуулар испиинэктэригэр киллэрилиннэ

Сэтиннии 3 күн, гэр РФ Министрдэрин Сэбиэтин — Правительствотын Председателэ Виктор Черномырдин «Беркакит — Томмот—Дьокуускай тимир суол линиятын тутууга дьаһаллар тустарынан» уураахха илии баттаата. Саха Республикатын Правительствотын, РФ суолун-иһин министерствотын, РФ архитектура уонна тутуу боппуруоспарыгар Госкомитетын, «Трансстрой» корпорация Беркакит—Томмот—Дьокуускай тимир суол линиятын тутууну салҕаан ыытар уонна 1995 сылга Беркакит—Томмот учаастагын итиннэ 2001 сылга Томмот—Дьокуускай (Өлүөнэ хаҥас биэрэгэ) учаастагын быстах үлэлэтиҥэ киллэрэр туһунан этиилэрин РФ Правительствота ылынна.

Тутууну саҕаастаччыган РФ суолун-иһин министерствота уонна Саха Республикатын Правительствота буоллулар. РФ Президенин 1993 сыл атырдьах ыйын 18 күнүнээҕи «Саха Республикатыгар Федеративнай Дуогабары олохтоох киллэрии бастакы уочараттаах дьаһалларын туһунан» Ыйаах сөп түбэлиннэриллэн тэриллибит СР социальнай-экономическай сайдыытын Программатын олохтоох киллэрии фондатын суотугар 1993—1994 сылтан саҕалаан тутууну үбүлүүргэ диэн быһаарылынна.

СР предприятиелэрэ Федеральнай бюджекка экспортнай уонна импортнай туһэн быһыытынан киллэрбит үлтэрэ олохтоммут бөрөдэгинэн тимир суол линиятын тутууга РФ кыттыгаһын ыраатыгэр анаан аналлаах счекка киллэриллиэхтэрэ, диэн быһаарылынна. СР Правительствота бэйэтин өрүттэн таас чоҕу хоҥтуур предприятиелэр валютанан киллэрбит дохуоттарын бэйэтигэр хаалларынар ыраатын 10-тан итэҕэйэ суох бырыһыанын сыл ахсын итэ тутууга биэриэҕэ.

Бэрт сотору кэмнэн бу тимир суолу Саха Республикатын уонна Российскай Федерация хаһоһуктаах бас билиилэригэр киллэрэр туһунан боппуруос быһаарыллыаҕа.

СНА.

Саҥа специалистарга аттестат

Бастаны категориялаах специалистары аттестациялыыр бырааба ылыллыбыттан үс министерствотыгар Саха сиригэр 34 кийи экзаменнары ситиһиилээхтик туттаран туһаанаах документуону ылла. Олортон үгүстэрэ сыаналаах кумааҕы эйгэтигэр чаһынай бизнеһи саҕалаатылар.

СНА.

Абыраныахпытын тымныы атахтыыр

Улууе иинн балыыһатын физиотерапевтическай отделениетыгар сылдьан баран итиннік санаада тиийэн калаһыа. Отделение урукку автовокзал дьиэтигэр быйыл саскыттан үлэлээн эрэр.

Кыараҕас хосторго кыбыллан кэриэтэ үлэлээн кэлбит отделение аналанал кабинеттардаммыт. Оларго билиҥҥи , көрдөбүллэргэ толору эппиэттиир араас аппаратуралар туруоруллубуттар. Ол түмүгэр улууска эмтээһин практикатыгар туһаныллар илик лазернай сардаҥаларыран эмтээһин уонна магнитотерапия, звукотерапия киллэрэллибиттэр. Маҥтан салгыы өссө физкультуранан эмтээһин кабинетын аһарга үлэлиллэр эбит. Аны уҥуох-сүһүох, дьарҕа ыарыыларын Абалаах бадараанынан эмтэхтэрэ үһү. Оччоҕо билиҥҥи сыныгайан сыаната үрдүү турар нэмигэр улаханнык абырыах этилэр.

Бийиги физиотерапевтическай отделение сэбиэдиссэйин А. И. Пермякованы кытта көрсөн, чуолаан, эмтээһин бу көрүнэ хаһаайыстыттан сөҕүлүннахтааҕын ыйыттыбыт. Онуоха Афанасий Иннокентьевич бу курдук биһаарда:

—Бастатан туран, киэҥнуоҕ дьиэҕэ уонна иннрбит дьон быйыытыанан, улуус дьаһалтатыгар махтанабыт. Чопчу, Абалаах бадараанынан эмтээһин түһүнан этэр буоллахха, өрөбүөн киниттэн да, нэһилиэктэртэн да эмтэриэн баҕалаахтар эмтэһиин хаһан саҕаланарын ыйыталаспыттара быданнаата. Кырдьык, санаатыт да Бэстэхххэ тиийэн эмтэнэр кыалла охсубат камэ кэлла. Оннооҕор урут да онно сүрдээх уочараттаах буолар этэ. Итини барытын учуоттаан, миэстэҕэ киирэһиэн эмтээһини саҕалыыры хайаан да наадалааҕынан аҕыллыбыта. Бу таас дьиэҕэ киирэммит, онуоха кыахтаныыбыт даҕаны. Калаат да үлэйиттэри булан анал хоско ванналары, душтары оборторбуппут, билиҥҥи эмтэһиини саҕалаабытынан барар кыахтаах этибит да, хомойуохпут иһин, араас бириҥиинэлэр тэбэ туралар. Билиҥҥи таҥырдьа улаханнык тымныйа илик, ол үрдүнэн дьиэбит иһиннээҕи температура 14 кыраадыс. Маҥтан салгыы таҥырдьа тымныйдаҕына сабыллан да хаалар кутталлаахпыт. Вокзал эрдэҕиниэ мөлдьөн киирилээх-тахсыылаах, үргүөрдээх да буоллар, дьон барыы айан таҥаһынан сылдьар буоланнар тымныытын - сылаа һ ы н араарбат этилэр буоллаҕа. Оны уларытан-таларытан сылытар үлэ барыахтааҕа.

Уыхайынан, ититтэр үлэ чаһыгар улуус үрдүнэн мөлтөхпут. Бу балыыһа курдук дьиэлэрбитигэр киһи титириир буоллаҕына, эгэ атыттар хайдах буолуохтарай?!

П. СЫРОВАТСКАЙ.

Оҕолор—Олуунускайга анаан

УРУЙА УЛААТТЫН

Талба Таатта
Ытык сиригэр
Төрөөбүтэ уолчаан—
Кырачаан Былатыан
Кыһаҕа аргыстаах
Кырымчын олохха
Уол оҕо, эр бэрдэ
Улаатан испита.
Ордуга оҕоттон
Иэбистээх тылынан,
Ордук кэрэхсиирэ
Олонхо нюмҥун.

Уолчаан улаатан
Уолан туруута
Уоттаах-төлөнөөх
Күн-дьыл үүммүтэ.
Чуочайбыт бэйэтэ
Чаҕыллан турбута,
Чахчы чаҕылхай
Буойун буолбута.

Сахабыт ньургуна,
Уорохтээх бастына
Үлэлээн, айан
Сатараан турбута.

Ол кэлин ортүгэр
Сымыйа балыыры,
Эрэйи, атаҕастабылы
Эгэрпиэн талбитэ.

Үйэни уҥуордаан
Уе саха аатыттан
Улуукан иһиэхэ
Уруйу этэбит!
Кэнэҕэс даҕаны
Ураанхай ульуоругар
Убайбыт Былатыан
Уруйа улаатын!
Саргыта салалыннын!
Аата ааттанын!

Ила ИВАНОВА,
Хадаар орто оскуолатын X кылаасын үөрэнээччита.

НОРУОТУҢ УМНУБАТ

Дуунальын дөлгуйа хоһоонгун аҕабын,
Буурҕалаах сыллары харахпар көрөбүн.
Хайаан-тойуоран Харачаас көтүтэр,
Бааһырбыт бассабыык өрүтэ мэҥийэр...

«Уруйдаан-уруйдаан, былаанны—Сэбиэскэ!»—
Ыҥырар бу тыллар иннллэр курдуктар,
Дирбиэннээх күннэрик, коҥуулу-үөрүүнү,
Үйгулаах олоҕу уруйдаан туойбуттук.

Эн норуот туһугар эрдэахтик охсуһан
Чахчы да чаҕылхай олоҕу олоортук,
Эрэнэр да этиҥ кырдьыгы буларга,
Баҕарар да этиҥ барҕарҕа сайдарга.

Төрөөбүт норуотуҥ эйигин умнубат.
Хас биирбит сүрэҕэр тыыннааххын эн бүгүн
Бар дьоҥҥор хаалларбыт кэриэйиҥ кэхтибэт.
Өмүктүү тылынан олохтоох дуорайар!

Норуотуҥ махтала, эйиэхэ таптала
Сүүһүнэн сылларга сүнньэкэ сылдьыаҕа.
Үйэлэр тухары эн аатын аатталыа,
Дьол-уоруу күүгэр эн ырыаҥ ыллыыа!

Настя НИКИТИНА,
Сылан орто оскуолатын XI кылаасын үөрэнээччита.

ПРИВАТИЗАЦИЯ СЫҢАРЫЙАР

Хаһаайыннааһын көрүнүн талабыт

УРУККУ государственнай тэриллэр бытарыйылара? Чаһынай уонна аралас коллективнай тэриллиилэргэ кубулуйуулара, сороҕор букатын да сүмэлэйиилэрэ күүгэ барра турар. Итиннэ эр бинир тэриллэ сыл иһигэр үс туорт саҥа аатыллыыта, бутуллуута.

Итэ эмтэҕэр коллективнай, тэриллэ үлэйитин дьыҥаҥа ыйаһыыга туруута. Ол да иһин бу кулуурдаах кэрдиис кэмиэ хас биирдии тэриллэ үлэйиттэр хайа эмэ өрүүнэн көмүскэллээх буолуулларыгар улахан эппиэтинэһи сүгэр. Туох-ханыык иннинэ, үлэйиттэргэ дьарыктаран кэлбит идэлэриниэн үлэ миэстэтин хаалларыы, киниилэри хамнастааһын соруга турар.

Российскай Федерация территориятыгар тыа хаһаайыстыбатын реформалааһын бастакы түүнүгэ түмүктэнэ. Бу кэмиэ урукку совхозтар 83 бырыыыннара хаһаайыннааһын саҥа көрүнүэрин ылынныылар. Ол иһигэр, бытааннык да буоллар, баанынай хаһаайыстыбалара тэриллэллэр. Баанынай хаһаайыстыбаларын тэрийиигэ Чурапчы улууһа республикаҕа биир бастакынан суолу тэлдитэ. Кэлин иэдэстаан, алтаҕа сэттэҕэ тиийэр совхозтана сылдьыыбыныт. Билиҥҥи олор оннуларыгар 1 совхоз, 10 табаарыстыба, 9 баанынай хаһаайыстыбаларын ассоциациялара тэриллиилэр, оларго 240-са баанынай хаһаайыстыбата регистрацияланна. Хаһаайыстыбалар бэйэлэрин бэйэлэрэ дьаһаныыларын ыстатыыта тэриллэр. Эмиэ бу кэстүүтүнэн нэһилиэктэриниэн салаллыы структурата олохтоох киирэр. Кырыы учаастактары сөргүтүүнэн Хаҥыйахха, Мэлдьэхсиэ олохтоох дьаһалталар үлэлээн эрэллэр. Нэһилиэктэр дьаһалталарын функциялларын толору ааллыыр, бэйэлэрэ туспа расчетнай счеттаахтар, бөҕөөттэхтэр. Бу соптоҕун хайы-үйэ даҕаастаата. Холобур, былырыын Хаҥыйахха баччаларга ыстыагы сатаан дьаһаммакалар барыы социальнай-культурнай, производственнай объектара тонон үлэлээбэккэ турбуттара. Быйыл оннук тохтубут үлэ суох.

Тыа хаһаайыстыбатыгар чаһынай бас билии баһыйар туруктанна. Улууска баар ыраах сүөһү уопсай ахсааныттан 60-тан тахса бырыыһына чаһынайга уонна баанынай хаһаайыстыбаларыгар турар. Оттон урааты тэриллэргэ, предприятиелэргэ дьаҕаны уларыйыы улахан.

Итэ эрээри ким баҕаахтаах барыта государство бас билиитин чаһынайга үлэлэрэ буолбатах. Маныаха Республика Правительствотынан анал программа олоҥуулан турар. Оннооҕор хайа тэриллэ, предприятие приватизацияланнара чопчу ыйыллар. Ол иэдэс улуус киниигэр Хатыҥа, Ольдьуун, Хаһалыт, Чаҥыр, Чыаппара, Толөөн хозоскутэ Чурапчытаабыт потребобществоларыгар арахсаннар үлэлиллэр, барыы улуустааҕы потребсоюзка бас бэриналлар. Оттон биирдии бэйэлэрэ — хаһаайыстыбаннай структураҕа туһунан физическэй сырайдар.

Тэрийээччи быһыытынан кыттан, малый-салын бэйэтигэр хаалларан туран, улпотребсоюз Хайахсыыка, Бахсыга эргиэн предприятиелэрин тэриннэр. Бу иннинэ эмиэ тэрийээччи быһыытынан кыттан, итиннік төрүккэ улуус киниигэр кондитерскай сыаҕы туспа расчетнай счеттаан, балансалаан тэрийэн үлэлэтэр. Тэрийээччи быһыытынан бу тэриллэлэрин үлэтин тохтотуон - эмиэ сөп.

Улууска бастакынан приватизацияламмыт тэриллэнэ олоҕу-дьаһаҕы хаарчыйыы комбината буолар. Кини баатыгар «Күннэй» коллективнай предприятие үлэлиир. Оссө «Парикмахер» диэн коллектив (4-5 маастардаах) тэриллэн баран нолуоктан кыһарыйтаран үлэтин тохтотто. Маниа эмиэ туһунан расчетнай счеттаах «Кылаан» диэн дьиэни тутуукан, өрөмүөннэһиннэн, дьиэ тэрилин оҥоруунан дьарыгырар уонна чаһынай тигиннэн идэтийэр коллективтар тэриллэн регистрацияламмыттара.

Кылаабынайа, урукку комбинат идэтийэн кэлбит нэһилиэннэҕэ өҥөнү оҥоруутун хаһа ыалларынан салгыы кэҥэтэр, сайыннарар соруктаах саҥа бэйэлэрин бэйэлэрэ, бас билэр тэриллэлэри үөскэтии соруга турбута. Итиннік саҕалаһыннар баллар эрэ-ниэ, күн бүгүн биллэ-тэр үлэлэрэ суох. Нэһилиэктэрдээҕи олох дьаһах дьиэлэрэ, филиаллара сиэльүгэр сиэлийдилэр. Бара сатаан биирдии-эрэ дьон дьарыктаалларыгар. Олор нэһилиэктэр дьаһалталарын иһиэн регистрацияланан үлэлиллэр.

Калин сибээс уледа иккі аҥы арахсан федеральнай почтовай сибээһи уонна сибээс узелын тэриннэ. Эрдэ автовокзал Бэстэхтээҕи автопредприятиеттан араарыллан орөйуон бас билиитигэр киирбита. Итиннэн улууска муниципальнай автотранспортнай предприятие үөскэтиллибита. Суолу тутарыгар-мөөннүүр дьоҕус хозрасчетнай предприятие табаарыстыбаны тэриннэ, «Аартык» диэн аатынан регистрацияланна. Бу урукку өртүгэр республика бас билиитигэр сылдьыыбыт тэриллэ этэ. Балай эмиэ үлэтин кэҥэтэн, кыаҕын ылан иһэр «Якутсельстрой» МПМК-та хозрасчетнай тэриллэ сабыдаах типтээх акционернай обществоны тэриннэ, бэйэтин балансатыгар лесопуну киллэрэн туран. Маныаха лесопункт урукку хаһаайыстыбаннай үлэтин толору сүгэр уонна общество иһиэн дуоҕабарга олоҕуран үлэлиир, нэһилиэнньэ социальнай санаһын толорор. Үлэ расценката, өҥөнү оҥоруу улуус дьаһалтатыанан сүрүннэнэр.

Өрөмүөннүүр - техническэй предприятие «Ремтех» табаарыстыба буоллары документуонун ситэрэхоторо сылдьар. Маны таҥастыыр комбинат хааччахтаммыт типтээх табаарыстыбаҕа кубулуйда. Ити курдук, урукку өртүгэр улахан анардара республика бас билиитигэр олорбут, үлэлээбит тэриллэр улууска бэйэлэриэн бэйэлэрэ бас билиэр акционернай обществолары, табаарыстыбалары тэриннэн хаһаайыннааһын саҥа структураларын тэриннилэр. Оттон үлэлэрин-хамнастарын бириэмэ көрдөрөн иһиэ.

С. СМИРНИКОВА.

Перниэҕэ «Бэйэ оҥоһуута салгын суднолара» кулуун чилиэннэрэ самолетунан көтөр ыра санааларын олохтоох киллэрэр кыахтаныылар. Кулуубу тэрийиллэрин саҥана 30 энтузиаст баарыттан билиҥҥи саамай бэрэбинилээхтэрэ эрэ хаалан сылдьаллар. Бастаан спортивнай самолеттарынан көтө үөрэнэн тэрэ, теоретическай баалмэнэннин бэрбыттара. Оттон ҮРезеровщик Евгений Иванов чэҥчэки ыйаанынаах турбалартан, мастан, бөҕө таҥастан көтөр аппаратын бэйэтэ хомуйан оҥорбута. «Буран» снегоход двигателин олордубута, онтукатыыран 30 метр үрдүгүнэн көтөр.

Сиэ: оква: Е. Иванов самолета,
А. Седельников фотота. (РИТА—ССТА).

ТӨЛКӨ

Дьахталларга аналлаах таһаарыы

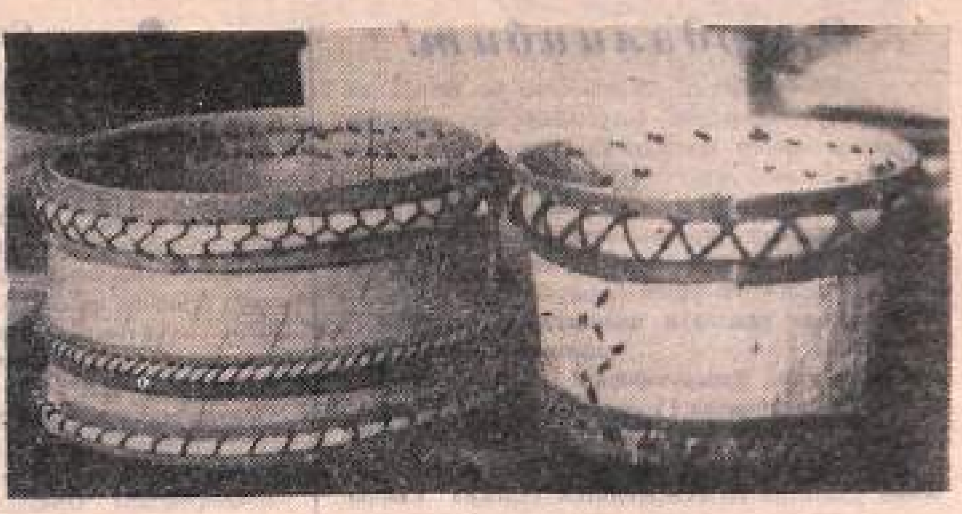

Намчы тарбах нарын оҥоһуктара.
Т. Кардашевскай фотота.

Республикаҕа дьиэ кэргэн, дьахтар, оҕолор социальнай-экономическай балаһыанньалара

Саха Республикатын нэһилиэнньэтэ 1992 с. тохсунньу 1 күнүгэр 1,1 мөлүйүөн киһи этэ, манан дьахтара 49,8 бырыһыанын ылара, ол иһиттэн 317 тыһ. дьахтар үлэлиирэ.

Урукку Советскай Союз территориятыгар экономическай реформалары күүскэ ыытыы, үрдүк инфляция уонна социальнай-психологическай климат олус сытыырхайбыт быһыытыгар-майгытыгар ордук эмсэҕэлээччинэн дьиэ кэргэн, кинини үөскэтээччи ийэ уонна оҕолор буолуллар.

Республикаҕа 275 тыһ. тахса дьиэ кэргэн баар, олортон 74,6 бырыһыаннара 18-тан диэри саастаах оҕолордоохтор. Бары дьиэ кэргэн 12,6 бырыһыаннара—35 тыһыынчата элбэх оҕолоохторго (үс уонна онтон элбэх) киирэллэр, 38 тыһыынчаттан тахсата, үгэс курдук, ийэлээх эрэ толорута суох дьиэ кэргэн. Сыллата кэргэн-нээмэккэ сылдьааччылартан 3,5 тыһыынча оҕо төрүүр, ол «социальнай» тулаайахтары элбэтэр. Тыһыынча кэриҥэ оҕо араас типтээх государственнай учреждениелэргэ иитиллэллэр. Онуоха республика интернатнай учреждениелэрин иитиллээччилэрин сорҕолорун сиэр-майгы өттүнэн кинилэртэн тэйитиллибит төрөппүттэрэ тыыннаахтар. Хомойуох иһин, онтук «төрөппүттэр» аҕыйаахтааҕар үксүүллэр. Толорута суох дьиэ кэргэн ахсаана эмиэ үүнэр.

1993 сыл бастакы аҥарыгар республика нэһилиэнньэтэ эбиллибэтэҕэ дьиксиннэрэр. Ол курдук, ааспыт сыл ити кэмин кытта тэҥнээтэххэ төрөөбүт оҕо ахсаана 1000 киһиэхэ 4,2 бырыһыанынан таҥнары түстэ, оттон оҕо өлүүтэ 30,6 бырыһыанынан улаатта.

Регион социальнай-экономическай уонна доруобуйа харыстабылыгар туруга хайдаҕын этэр демографическай көрдөрүүлэринэн, туох-ханнык иннинэ, кыра оҕо уонна ийэ өлүүтэ ааҕыллаллар. Ийэ доруобуйатын кытта ыкса сибээстээх ыарыылартан биириҥэр диэри саастаах оҕо өлүүтэ урукку курдук үрдүк. Ол ити сааһыгар диэри өлбүт бары оҕо 72,6 бырыһыанын ылар.

Нэһилиэнньэ өлүүтүн сүрүн биричиинэтинэн хаан эргиирин систематын ыарыылара буолара онтунан хаалла. Бу бары өлүү 34,3 бырыһыанын ылар. Ааспыт сыллааҕар алкогольнай утахтартан сиһүрүү икки төгүл элбээтэ. 1,2 төгүл—араас сиһүрүүлэртэн, 5,6 төгүл—хроническай алкоголизмтан. Бэйэҕэ тиийиини, киһи олорүүтүн бырыһыаннара эмиэ үрдүк.

Билиҥҥи маннык ходдох демографическай быһыы-майгы дьахталлары уонна оҕолору медицинскэй көрүү биллэр итэҕэстээҕинэн быһаарыллар. Бүгүҥҥү күҥҥэ 6 оҕо балыыһата аварийнай туруктаах, 1993 сылга тутуута 224 мөл. солк. бэриллибититтэн 147,8 мөл. солк. эрэ туһаныллынна. 1209 куойкалаах төрүүр дьиэлэр санитарнай нуормаларга эппиэттээбиттэр, сылаас уулара суох. Ону тэҥэ төрүүр дьиэлэр, оҕо балыыһалара ииргэ диагностическай оборудованиенан сабидээ илиттэр, наадалаах эмп-томп кээмчи.

Ордук тыа сирдэригэр туһааннаах ыарыыларга идэтийбит эмтиир кадрдар тиийбэттэр.

Бары бу проблемалар, онно эбии тосту намтыыр нэһилиэнньэ олоҕун таһыма, дьахталлар олорор дьиэни, үлэни (322 дьахтар үлэтэ суох) булууга эрэллэрэ суоҕа, экология буорту буолуута оҕо төрөөһүнэ биллэ намтааһыныгар тиэртэ. 1992 сылга 1989 сыллааҕар оҕо төрөөһүнэ 1,3 төгүл аччаата, бу нэһилиэнньэ сааһынан структуратын молтотор, сотору кэминэн төрүөхтээх оҕо ахсаанын, нэһилиэнньэ үүнүүтүн аччатар.

Оҕо төрөөһүнүн бытаардар атын факторынан дьахтар үлэҕэ көлүллүүтэ буолар. 1444 кэриҥэ дьахтар ыарахан физическэй үлэни толорор. Кинилэр ити үлэҕэ дьиэ кэргэннэрин, оҕолорун иитээри мииллэллэр.

Республикаҕа толорута суох үлэ күнэ, кылгатыллыбыт үлэ нэдиэлэтэ, дьахтар дьиэ кэргэнигэр эбии хамнаһы аахсыан баҕарар судургу биричиинэтинэн, кыайан олоххо киирэн биэрбэт. Дьиэ кэргэн күн-түүн материальнай өттүнэн күчүмэҕэй балаһыанньаҕа ылларар.

Дьиэ кэргэн, ийэ, оҕо көмүскэлигэр, иннилэри өйөөһүҥҥэ, билэрбит курдук, араас өрүттээх үлэ барар. Ити эрээри ол ыраах ыраҕынан ситэтэ суох. Дьиэ кэргэни үүнэр көлүөнэни элбэтэр, социальнай суолталаах институт, экономическай уонна иитэр потенциал быһыытынан саҥалыы сыаналаан көрөр кэм кэллэ.

Саха Республикатын Президенин иһинэн Дьиэ кэргэн, дьахтар уонна демографическай политика проблемаларыгар комитет демографическай политикаҕа уонна норуоттар икки ардыларынааҕы сибээскэ отдела.

КӨХ-НЭМ БУОЛУҤ

Бииһиги Алаҕар нэһилиэгинээҕи «Айыыһыт» куулуубут былырыыҥҥыттан үлэлиир. Бу общественнай үлэ уустук кэдьүүстээх биир саҥа көрүҥүнэн буолар. Кини эн туһааст дьон баар буолан тэриллибитэ. Председателинэн мин, солбуйааччыбынан Татьяна Николаевна Хомутова үлэлии сылдьабыт. Уолаттар өртүлэригэр эппиэттээхпит — Егор Афанасьевич Лыткин.

Куулуп үлэтин үс суол хайысханан ыытар.

Бастакытынан, 25-тэн 30-тун ааспыт сулумах дьон ыал буолууларын тэрийии. Нэһилиэк үрдүнэн маннык саастаах 30 уол уонна 30 кыыс баар.

Бастаан утаа тэриллибиппитигэр улууспут иһиттэн итиэннэ Мэҥэ-Хаҥаластан ыалдьыттары ыҥыран элбэх киһилээх көрсүһүү биэчэрин ыытаммыт. Сотору буоллаат, олохтоох биир уолбут ыал буолбута—Чурапчыттан кийиит сүктэн кэлбитэ.

Ити көрсүһүүттэн сиэттэрэн, уонтан тахса уолаттарбыт Төҥүлүгэ ыҥырыллан бара сылдьыбыттара. Ол түмүгэр эмиэ түөрт дьиэлэммит-уоттаммыт өссө икки саҥа ыал-ланнибыт.

Салгыы Мэҥэ Хаҥалас Хорообутугар, Болтоҥоҕо, Одьулууҥҥа ыалдьыттаатыбыт. Хардатык Болтоҥоттон кыргыттар кэлэн барбыттара. Бииһиги бу дьаһалларбытын агитацииланан, тылбытыгар киллэрэн, транспорт булан, ас-үөл тэрийэн, культурнай программалаан нэһилиэк таһымыгар оҥоро сатыыбыт.

Үлэбит иккис хайысхата—өбүгэлэрбит үгэстэрин сөргүтэн, сиэри-туому тутуһуннаран сыбаайбалары ыытыы, бу нэһилиэнньэ ортотугар сэҥээриини хайҕалы ылла. Үсүһүнэн, ыал буолар эдэр дьон регистрацияланыыларын алгысчыттаан — эрыылаах алаадьынан, саламатынан, кымыһынан айах тутан, эмиэ сиэри-туому тутуһуннаран ыытыыбыт буолар. Баларга сахалыы таҥастаах саптаах, ыйбыгай тыллаах-өстөөх «Айыыһыт» куулуп чилиэннэрэ баай ис хоһооннох, чочуллубут сценарийынан кыттыылара оро көтөҕүллүүнү, үөрүүнү аҕалар.

Бу үлэбит ыарахана диэн транспорт уонна үбү-харчыны булууга сытар. Ыччаттарбыт ыал-күөс буолалларыгар, ыһыах ахсааннаах сахабыт норуота элбииригэр көмөлөһөр үтүө түскүллээх маннык куулуптар наадаларын олохпут ирдиир.

В. ОКОНЕШНИКОВА,
«Айыыһыт» куулуп далбар хотуна.

ҮЛЭТЭ АСТЫННАРАР

Кылааннаах нэһилиэгин дьахталларын отчуоттуур-быыбардыыр уопсай мунньахтара буолан аста. Онно дьахтар комитетын 1991—1993 сс. үлэтин туһунан киин председателэ Е. М. ПОПОВА отчуоттаата.

Нэһилиэккэ барыта 100-чэкэ дьахтар баар. Кинилэр ортолоругар үлэни олохтооҕ дьаһалтаны, отделение, кэлин табаарыстыба профкомун, төрөппүттэр комитеттарын, агитатабы кытта күүһүн холбоон биэс чилиэннээх комитет ыытта, араас боппуруостарга көрөн 15-тэ мунньахтаата.

Комитет ыыппыт бары үлэтин эрэдьиэстээтэххэ, элбэх буолуо этэ. Ону бэрытын холбуу тутан этэххэ, дьоһуннаах дьаалалартан дьарыктаана, олор дьиэнэ туһалаах, этиин көрүҥнээх, кэрэхсэбиллээх буолалларыгар кыһанна.

Бу общественнай органнаалын уонна дьахтар сиэрэҕэ мааньы чараһын да быһыытынан, туох-ханнык ииннэ, амарах сиһиэлэ ныага улахан болҕомто уурулунбут. Ону Герой ийэлэр, элбэх оҕолоох, аҥардас, инбэлиит дьаһылаҕа сылдьыбат оҕолоох, кырдьаҕас ийэлэр, оскуолаҕа киириэх иннинээҕи саастаах уонна үөрэнэр оҕолордоох, дьиэ туттар эдэр, коммунальнай аҕыннан хааччыллыбат элбэх оҕолоох ыаллар, сэрии, тыыл, кэһэрүллүү ветераннара, нэһилиэктэн Дьокуускайга үөрэнэр студеннар, кырдьаҕастар, инбэлииттэр, ыарыһахтар, армияттан демобилизацияламмыт саллааттар ким харчыаҥай, ким бородуукталаах, ким чэпчэтиилэрин, эмигэр, таҥаһыгар тиийэ көмөлөөн бары даҕаны хабылыннылар.

Атын өртүнэн, истиҥ тыл эйэбулэ, ийирэх сыһыан итиларын кырата суоҕ наадалаахтар. Ол да иһин комитет утумнаах тыл сэрии, тыыл, кэһэрүллүү ветераннарын, ийэлэри чиэстээһини, ийэ буолууну, ийэлэр, инбэлииттэр төрөөбүт күннэрин, пенсияҕа тахсыыны бэлиэтээһини тэрийдэ, кырдьаҕастар, ийэлэр, инбэлииттэр күннэрин кытта, олорго эҕэрдэ аадырыстары, бэлэхтэри туттарда, концертары туруорда.

Бырааһынньыктары атаарыыга, дьон сиэньэланыгын тэрийиигэ комитет элбэхтик үлэлээтэ. Онуоха ас оҥоһуктар быыстапкаларын, конкурстар (хоһобур, эбэлэргэ, оһуокайга), саха оонньууларын, лотереялары оонньотуу, «Дьикти хонуу» курдук араас толкуйдаммыт үгүс киэһии умуру тарта, үөртэ, көтүттэ.

Ыаллар олорор усулуобуйаларын билсиһиигэ түөрт төгүл рейд оҥоһуллунна, ыраахтардыгар барбыт үлэ сыллата элбэх. Нэһилиэк дьахталлара оттук мас бэлэмигэр, оҕо хатыыгыттар субуотунньуктарга, улуустааҕы фестиваль концертыгар, уус-уран оҥоһук быыстапкатыгар көхтөөхтүк кыттыыгыыттар.

Олохтоох радионан биэриилэр, төрөппүттэргэ бэсиэдэлэр, ыйга иккитэ «Атыылас-атастас» дьаарбаҥкалар, дьахталлар, кыргыттар оҕолорутар спортивнай куруоктарын тэрийии... — ыытыллыбыт дьаһаллары маннык салгыы туруохха сөп. Комитет аатыгар киирбит биир да сайабылыанньа болҕомто тас өртүгэр хаалларыллыбата.

Маны барытын биһиги тэрдиии, мунньахха тыл эппиттэр комитет үлэтин астыналлара биллэрдилэр.

—Дьахтар комитетын председателэ Евдокия Матвеевна Попова миэхэ элбэхтик көмөлөстүлэр,—диэтэ, быстахтык ыллахха, М. А. Сыромятникова.

—Кэлин нэһилиэкпитигэр элбэх оҕолоохтор куулуптара тэриллэн, бары бэйэ-бэйэбитин өйөстүбүт. Бу куулуп председателэ Анна Дмитриевна Барашкова кэлэн миэхэ ыалдьа сыыттахпына көмөлөһөн абыраабыта. Онон мин кинилэргэ наһаа махтанабын.

Атын араатар М. М. Демьянова элбэх үлэ барбытын, көмө оҥоһуллубутун этэ туран, ол көмөлөр ийэ комитеттарынан, нэһилиэк дьаһалтатынан махталын тиэртэ.

Е. Сыромятникова үлэни үчүгэйинэн сыаналаата итиэннэ иннникитин оҕолору, ыччаты кытары ыкса ылсан үлэлииргэ ыҥырда.

Мунньах дьахтар комитетын саҥа састаабын уонна дьахталлар улуустааҕы XVI конференцияларыгар делегаттары талла.

В. ПИНИГИНА.

Эҕэрдэлиибит!

Күн-күбэй ийэбитин, эдьиийбитин колхоһунай совхуоһунай тутуу ветеранын, хоту көһөрүллүү кыһалҕатын-эрэйин билбит Матрена Петровна ТАРАСОВАНЫ 85 сааскын томточчу туолбуккунан үөрэн-көтөн туран итиитик эҕэрдэлиибит. Таптыыр, истиҥ киһибитигэр төрөөбүт Чурапчыбытыттан кырыыланар-карыланар алмаас таастыы курдук кытааҕах доруобуйаны, уһуннан-уһун үйэни баҕарабыт, алгыыбыт.

Балтыларыҥ, оҕолоруҥ, кийииттэриҥ, күтүөтүҥ, сиэннэриҥ, Дириҥтэн Посельскайдар, Тарабукиннар, Сокольниковтар, Чурапчыттан Гуляевтар, Посельскайдар.

x x x

Күнүү биир идэлээхпитин «Чуораанчык» дьааһыла-сад үлэһитин НОГОВИЦЫНА Евдокия Софроновнаны 45 сааскын туолан, 6 оҕо күн-күбэй ийэтэ буолан бочуоттаах сынньалаҥҥа тахсыбыккынан ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит. Баҕарабыт оҕолоруҥ, сиэннэриҥ сылаас тапталларынан бүөбэйдэнэн уһуннук дьоллооохтук олороргор.

«Чуораанчык» дьааһыла-сад коллектива.

Улуус оскуолаларын комплекснай спартакиадаларын БАЛАҺЫАННЬАТА

1993—1994 сс. үөрэх дьылыгар комплекснай спартакиада спорт 14 көрүҥҥэр ыытыллар. Итиннэ 9 көрүҥҥэ оскуола кыттыбыта зачекка лаҕыллар, түмүк өттөн тахсар.

1. Күһүҥҥү кросс, эстафета—балаҕан ыйын 18—19 күннэрэ.

2. Дуобат, саахымат, остуол тенниһэ—сэтинньи 3—4 күннэрэ Чурапчы с.

3. 1979—1982 сс. төрүөх уолаттарга көҥүл тустуу уон ыйааһыҥҥа (26, 28, 30, 32, 34, 36, 39, 41, 44 кг уонна 44 кг үөһэ). Дублер ахсаана хааччаҕа суох—ахсынньы 3—4 күннэрэ, Чурапчы с.

4. Баскетбол — кыргыттарга, уолаттарга туспа-туспа зачеттаах. Ахсынньы 17—18 күннэрэ, Чурапчы с.

5. Волейбол — кыргыттарга, уолаттарга туспа-туспа зачет—кулун тутар 4—5 күннэрэ, Чурапчы с.

6. Хайыһар—кулун тутар 18—19 күннэрэ, Чакыр.

7. Хапсаҕай—алта ыйааһыҥҥа (40, 45, 50, 55, 60 кг уонна 60 кг үөһэ). 1 дублер көҥүллэнэр.

8. Мас тардыһыыта, алта ыйааһыҥҥа (45, 50, 55, 62, 70 кг уонна 70 кг үөһэ). Дублер 2 ыйааһыҥҥа көҥүллэнэр—муус устар 1—2 күннэрэ. Чурапчы с.

9. Чэпчэки атлетика, национальнай ыстаныылар—ыам ыйын 23—24 күннэрэ. Чурапчы с.

Хамаандалар түмүк 9 көрүҥҥэ кыттыбыт очколарын суумматынан быһаарыллар.

Чурапчытааҕы республиканскай спортивнай интернат-оскуола 7 көрүҥҥэ кыттыбыт оскуолалары (көҥүл тустуу, чэпчэки атлетика, остуол тенниһэ, дуобат, хайыһар, хапсаҕай, мас тардыһыыта) биирдии мөлүйүөн солк. суумалаах спортивнай инвентарынан бириэмийэлиир.

Үөрэх улуустааҕы управлениета.

СҮТҮК

Бүтэй кугас тыһы тыһаҕас сүтүктээх дьон 27-573 телефонтан (Мугудай) билсиҥ.

СҮӨҺҮ КОҺУННЭ

Чурапчы сэлиэнньэтин Орджоникидзе 42 N-тэр сырдык күрүҥ дьүһүннээх, кыра уугуохтаах, сымыыттаах оҕус тыһаҕас турар. Сүтүктээх кэлсэтиһэн ылларыгар.

● Спорт ● Спорт ● Спорт ●

Үөрэнээччилэр күрэхтэһэллэр

Соторутааҕыта үөрэнээччилэр ортолоругар саахымакка, дуобакка уонна остуол тенниһигэр хамаандалар уонна биирдиилээн бастыыр иһин күрэхтэһии буолан ааста.

Саахымакка улууһ 8 оскуолата кыттыбытыттан 6 чемпионнаах Хатылы үөрэнээччилэрэ ураҕынан кыайдылар. Хамаандалар иккискэ чакырдар, үһүскэ болтоноолор таҕыстылар. Дуоскаларынан чемпионнаатылар: Пудов Илья, Попов Слава, Иванов Кеша, Федоров Алик, Чичигинарова Маша, Кривошапкина Алена (бары хатылылар), Кузьмин Алеша (Чурапчы орто оскуолата), Варламова Валя (спортивнай интернат оскуола). Күрэхтэһии түмүгүнэн республика чемпионатыгар кыттар хамаанда сүүмэрдэннэ.

Остуол тенниһигэр 11 хамаанда кытынна. Спортивнай интернат-оскуола үөрэнээччилэрэ Уаров Ньургун, Шадрин Вася, Марков Тима, Пудова Дуня бэйэлэрин ракеткаларыгар бастааннар, хамаандаларын иннинэн күөҥҥэ таһаарары ситистилэр. Платонова Люда чемпионнаах Чурапчы орто оскуолатын хамаандата иккис миэстэни ылла. Сылаа оҕолоро үрдүүттэн күүстээх оонньооччулардаах хайаахыстары ылыбаннар, үһүскэ таҕыстылар.

Дуобакка 13 хамаанда күөн күрсүбүтүттэн 8 дуосканан бтар кыайан нар, интернат-оскуола иитиллээччилэрэ ураҕаман атан бастаатылар. Иккиһи Чурапчы орто оскуолата үсүһү Чакыр оскуолата ыллылар. Дуоскаларынан бастаатылар: Новгородов Сережа, Ефимов Алеша, Яковлев Миша, Богимова Маша, Хатылаева Нида (бары интернат-оскуолаттан), Габышев Рома, Анетиков Алеша (Чурапчы орто оскуолатыттан).

Николай ФЕДОРОВ, улуустааҕы үөрэх управлениетын специалиһа.

Оҕолорбут «оройбутун тоҥсуйдулар»

П. А. Ойуунускай төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах дуобат турнирыгар улуус 93 спортсмена 4 бөлөххө хайдыһан оонньоото. Ол иһигэр дьахталларга уонна эр дьон иккис, үһүс лигаларыгар бу турнир улуус чемпионатын быһыытынан ыытылынна.

Хаһааҥҥытааҕар да күүстээх састаап дьахталларга түмүстэ. Ол курдук, 31 күрэхтэһээччиттэн үһэ спорт маастарыгар кандидат, сэттэтэ—бастакы разрядтаах дуобатчыттар. Кинилэр 2 бөлөҕүнэн саҕалаан бараннар, кыайыылаахтара финалга иккистээн киирсистилэр. Түмүккэ улуус чемпионун аатын кадеттарга хамаанда састаабыгар киирсэн аан дойду кыайыылааҕа Маша Богимова ылла. Иккис миэстэҕэ опыттаах оонньооччу М. И. Бырдыньырова, үһүскэ кандидат Т. С. Евграфова таҕыстылар.

Үһүс лигаҕа 35 дуобатчыт күрсүбүтүттэн үксэ—оҕолор. Улахан эрийсиилээх оонньуулар кэнниләриттэн спортивнай интернат-оскуола иитиллээччилэрэ кыайдылар: I миэстэ—Яковлев Миша (V кылаас), II миэстэ—Тарабукин Коля (VIII кылаас), III миэстэ—Евграфов Коля (XI кылаас). Көрөргүт курдук, маннык саас быһаарбыта—оонньуур күүс баһыйда.

Иккис лигаҕа 20 дуобатчыт күрэхтэспититтэн кадеттарга үһүс дуоскаҕа аан дойду чемпиона Новгородов Сережа биир төбөнөн үрдүгэ көстөн таҕыста. Кини табаарыһа Фальтов Саша иккис, Ф. Б. Коркин үһүс буоллулар. Федор Васильевич кэнники сылларга оонньуурун күүһүрдэн, бу сырыыга спорт маастарыгар кандидат нуорматын толордо. Күүстээх дуобатчыт С. М. Слепцов төрдүс миэстэҕэ тахсан эмиэ кандидат нуорматын толордо.

Үрдүкү лигаҕа 7 эрэ киһи оонньоото. Манна маастар Гаиа Колесов сиппит-хоппут оонньуутун көрдөрөн, биирдэ эрэ тэҥнэһэн, үгүстэри 2:0 ахсаанынан хотон холкутук бастаата. Иккис миэстэни К. Д. Монастырев, үсүһү Кычкин Коля ыллылар. Ити курдук 4 бөлөххө барытыгар оҕолор бастаатылар. Онон дуобат федерацията сааһырбыт дуобатчыттарын «харыстыыр» туһунан толкуйдаатаҕына табыллыыһы.

Петр КАЛАЧЕВ.

ҮӨРЭХХЭ ЫҤЫРАБЫТ

«Амма-Даймонд» акционернай общество Одьулуунунааҕы ПТУ-га ычаттары алмааһы кырыылыыр идэҕэ эбии үөрэххэ ылыыны биллэрэр. Үөрэниэхтэрин баҕалаахтар «Амма-Даймонд» АО хонтуоратыгар кэлэн билээргитигэр. Тел. 21-945. Ньидьили.

Эт-үүт комбината чааһынай дьонтон ынах тириитин тутар. Төлөбүрэ утары харчынан. Тутар миэстэ—маҕаһыыннар тастара.

ГРАФИК

Интернат-оскуола	21.XI.	10—13 чч.
Мурун Тыымпыйа	21.XI.	14—16 чч.
Хатылы	22.XI.	10—16 чч.
Болтоҥо	23.XI.	10—16 чч.
Одьулуун	24.XI.	10—16 чч.
Толой Дириҥэ	25.XI.	10—16 чч.
Киин бөһүөлэгэ	26—27.XI.	20—16 чч.

Чааһынайдартан уонна бааһынай хаһаайыстыбалартан эти чэппиэргэ уонна бээтинсэҕэ 10 чаастан 12 чааска диэри тутабыт. 15—17 чч.-документация толоруллар. Нэдиэлэ атын күннэригэр эти туппаппыт.

Дьиэ куортамыгар наадыйааччылар (биир киһи) Чурапчы с. Полярнай уул. 17-тэр кэлэн билсиҥ, күн хааҥык баҕарар кэмигэр.

СҮТҮК

Маҕан дьүһүннээх, кулгаахтара кугас, хаҥас кулгааҕа хайдыбыт, хороҕор муостаах, ыариы бэчээттээх уончалаах ынах сүттэ. Ким билбит Мугудайга Дьячковскай Николай Ильичкэ биллэриҥ. Тел. 27-558.

●

Бу дьыл сэтинньи 23—24 күннэригэр сүөһүгэ модьуунуу утары вакцинация ыытабыт. Наадыйар сүөһүлээхтэр сэтинньи 18, 19, 22 күннэригэр ветпуукка кэлэн уочаракка суруттараллар. Төлөбүрэ—100 солк., ону уочаранна суруттарарыгар илдьэ кэлэрит, сакаас телефонунан ылыллыбат. Ветпункт 9—12 уонна 14—16 чч. үлэлиир.

Колхоһунай-совхоһунай тутуу ветерана, «Үлэҕэ килбиэнин иһин» медаль кавалера

СИВЦЕВА Мария Андреевна

өлбүтүнэн кэргэнигэр Кылааннаах нэһилиэгин бочуоттаах гражданыныгар, үлэ ветераныгар, хоту көһөрүллүү кыттыылааҕар Сивцев Николай Романовичка, оҕолоругар, сиэннэригэр дириҥ кутурҕаннарын тиэрдэллэр.

—Кылааннаах нэһилиэгин дьаһалтата, «Арыылаах» коллективнай предприятие салалтата, Арыылаахтааҕы дьааһыла-сад коллектива;

—Николай Романович бииргэ үлэлээбит табаарыстара Евдокия Баранова, Елена Новгородова.

МАКАРОВА Марианна Ильинична

эдэр сааһыгар хомолтолоохтук өлбүтүнэн дириҥ кутурҕаннарын биллэрэллэр:

—ийэтигэр Акулина Дмитриевна Поповаҕа, кэргэнигэр Семен Николаевич Макаровка, биирэ төрөөбүттэригэр Сылаҥ участковай балыыһатын коллектива;

—эмиэ кинилэргэ Марианна бииргэ үөрэммит табаарыстара;

—эмиэ кинилэргэ доруобуйа харыстабылын улуустааҕы управлениета, улуус киин балыыһатын коллектива, профкома, суһал көмө отделениета;

—эмиэ кинилэргэ табаарыстара Нустиновтар;

—Семен Николаевичка ийэтэ, убайа, саҕаҕа, бырааттара, кийиитэ, балта;

—бырааттарыгар Семен Николаевичка, эдьиийдэригэр Мария Михайловнаҕа, Марианна ийэтигэр, биирэ төрөөбүттэригэр, аймахтарыгар Чурапчыттан Сивцевтэр, Сылаҥтан Алыптовтар, Дьөкуускайтан Сивцевтэр, Захаровтар;

—убайыгар «Агропромстрой» МПМК-тын начальнигар Попов Иван Ильичка, кини кэргэнигэр Раиса Григорьевнаҕа бииргэ үөрэммит табаарыстара Сылаҥтан Макаров П. П., Протодьяконов К. Н. дьиэ кэргэттэрэ уонна Дьячковскай С. Р.

—эмиэ кинилэргэ чугас доҕотторо Корякиннар, Зверстовтар, Ноговицыннар, Андросовтар, Никоновтар, Петровтар, Тимофеевтар;

—Иван Ильичка Чурапчытааҕы капитальнай тутуу управлениетын коллектива;

—Иван Ильичка, бэйэтин оҕото эдьиийигэр Саввина Евдокия Ильиничнаҕа «Туллукчаан» детсад коллектива;

—эдьиийигэр учуутал Агафья Ильинична Поповаҕа, аймахтарыгар Михаил Владимирович уонна Галина Михайловна Дьячковскайларга Г. П. Башарин аатынан Сылаҥ орто оскуолатын коллектива;

—эмиэ кинилэргэ бииргэ үөрэммит табаарыстара;

—эдьиийигэр продавец Седалищева Ирина Ильиничнаҕа улуус булчуттарын уонна балыксыттарын общеcтвота;

—эмиэ киниэхэ табаарыстара;

—бары аймахтарыгар, биһэр дьонноругар Чурапчыттан табаарыстара Митинтэр,

—балтыгар Беляева Зинаида Ильиничнаҕа Түөйэ оскуола-детсадын коллектива.

Редакторы солбуйааччы М. Н. СИДОРОВА.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отделы—21-265, общий—21-505.

Учредители (соучредители) газеты — Редакция, Администрация улуса, Национальная издательско-полиграфическая компания «Сахаполиграфиздат». Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54907. Объем—1 усл. печ. лист, на 4-х страницах. Тираж—3339.

Зарегистрирована Саха (Якутской) региональной инспекцией по защите свободы печати и массовой информации.

ЗАКАЗ № 137.

Чурапчинская улусная типография Национальной издательско-полиграфической компании «Сахаполиграфиздат», с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». Подписано в печать 17. XI., 17 ч. (гр. 18 ч. 00 м.).